

NYITRAI MŐZES

AZ ÉLET TISZTELETE

5Mőz 30,19

Válaszd az Életet! „Mert e parancsolat nem megfoghatatlan előtted, sem távol sincs tőled... a te szádban és szívedben van, hogy teljesítsed azt“ (5Mőz 30,11;14). Isten adta az emberi életet és a szabadságot, hogy magunk választhassunk a jó és a rossz, az élet és a halál között. Tőle származik a parancsolat, hogy tiszteljük az emberi életet a bölcsőtől a koporsóig. Jézus is ennek az erkölcsi elvnek a szolgálatában állott, a legmagasabb színvonalon, amit valaha ember elérhetett. Igaz, az élet tiszteletének parancsolata az Őszövetségben gyökerezik, de az Újszövetségben bontakozik ki a maga teljességében.

Jézus annyira tisztelte az embert, hogy egyenesen Isten gyermekének tartotta, és vallotta, hogy Isten országa mibennünk van, emberekben. Ūgy tisztelte a gyermeki életet, hogy amikor versengtek a tanítványok, hogy ki legyen az első a mennyeknek országában, egy gyermekre mutatott és azt mondotta, hogy amíg olyanok nem lesznek, mint a kisgyermek, semmiképpen nem jutnak be az Istenországába. Annyira tisztelte az emberi életet a jövevényekben, szegényekben és betegekben is, hogy önmagával azonosította őket: „Éheztem és ennem adtatok, szomjúhoztam és innom adtatok, beteg voltam és meglátogattatok, fogoly voltam és eljöttetek hozzám... Amennyiben megcselekedtetek eggyel az én legkisebb atyámfiai közül, én velem cselekedtetek meg“ (Mt 25, 35; 40).

Válaszd az életet! Hogyan kell teljesíteni ezt a parancsolatot? Először a bölcső fölé kell hajolni szeretettel és tisztelettel. Az emberiség egyharmada gyermek; egyharmadát tiszteli az emberiségnek, ki a gyermeket tiszteli. A gyermek első nyelve a sírás. Sírva kéri édesanyját: „Kicsi vagyok, nevelj engem; gyenge vagyok, szeress engem!“ Aki ezt a kérést megérti és teljesíti, az életet választotta. Aki bedugja fülét és elzárja szívét előle, a halált választotta. Aki pedig meghasonlott önmagával, ráunt életére, nézzen a kisgyermek szemébe s visszanyeri életkedvét. Az ember tragédiájában Ádám végigálmódja az emberiség történelmét tenyernyi szenvedésével, bajával. Reménytelennek lát mindent és elhatározza, hogy leveti magát a szikláról a mély szakadékba, hogy ne legyenek utódai. De megszólal Éva: „Anyának érzem őh Ádám, magamat!“ Ádám e szóra térdre roskad, megadja magát Isten akaratának: „Ūram, legyőztél! Porban vagyok! Nélküled, ellened hiába vívok! Emelj, vagy sújts, kitérom keblemet!“ Isten felemelő válasza nem késik: „Karod erős, szíved emelkedett, végtelen a tér, mely munkára hív.“ Az égi kar biztató

dala is felzeng: „Szabadon bűn és erény között választani, mily nagy eszme s tudni, hogy felettünk paizsul áll Isten kegyelme!“ Ádám visszanyert életkedvvel mondja: „Gyanítom én is, fogom követni; csak az a vég, csak azt tudnám feledni.“ De az utolsó mondat örökszép és magasztos biztatása minden kételyt elűz: „Mondottam, ember; küzdj és bízva bizzál!“

A gyermek tisztelete a jövő biztosítója. A gyermeket azonban fel is kell nevelni. A növénynek napfény és eső, a gyermeknek szülői gondoskodás, munka, áldozat, lemondás, életkedv, mosoly, könny, és sok-sok igaz imádság kell. Ezért kell a gyermeknek tisztelnie a szüleit. Erre figyelmeztet az ötödik parancsolat is: „Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon földön, amelyet az Úr a te Istened ad te néked.“ Mennyit keressük a hosszú és boldog élet titkát, s lám, milyen közel van hozzánk: ott van a Tízparancsolatban. De még ennél is közelebb kell lennie hozzánk. Mert jaj azoknak, kiktől oly messze van ez a parancsolat, mint a Sinai hegy, ahol Mózes kőtáblára véste azt. És jaj, ha csak kőtáblára van vésve, vagy csak a Bibliába van beírva. A szívünkbe, a vérünkbe, egész érzésvilágunkba kell, hogy ez beírva legyen. A szülőtisztelést az élő Isten akarata, a tisztelenség halálválasztás. Tiszteld hát szüleidet, amíg élnek, és tiszteld őket halóporaikban is! A szülőtisztelést is az emberi jövő biztosítója.

A társadalomban vannak öregek, betegek és rokkantak is. Az életet bennük is tisztelni kell. A mózesi törvények szerint súlyos vétek félrevezetni a vakot, de hosszú életet érdemel, ki tiszteli az aggokat, ápolja a betegeket. Volt idő, mikor a csenevész újszülötteket ledobták egy hegy tetejéről, hogy csak egészséges gyermekekből épülhessen fel a jövő társadalma. Volt úgy is, hogy az öregeket kitették „a pusztai vadaknak prédául és étékül.“

Az igaz ember azonban mindig az élet pártján állott, az életet választotta, nem a halált. Az igaz ember gondolkozásának gyökere mindig az a parancsolat volt, melyet Isten szívünkbe írt: „Válaszd az életet!“

Gyóni Géza ismert költő 1914-ben katonai behívólevelére ezt válaszolta: „Cézár, én nem megyek! Melyik Isten névben trónolsz? Mily örület adott jogot, hogy Isten-adta életemmel játszik pallosod? Élet, élet, szent gyönyörűség! Egyetlen, mi nekem ragyog! Cézár, az én életem felett én is Cézár vagyok! Hegyeink ormán zöld az erdő. Szívem életvagyótól dagad: Jöjj, hitvesem! S a koronádat, Cézár, véd meg magad!“

Balázs Ferenc *A rög alatt* c. munkájában ezt írta: „Nem tartható igazságoshak, hogy valakit származása miatt, vagy születési hibájáért büntessenek. Miért bélyegeznők meg az embert bőre színéért, faji hovatartozásáért. Az egyetemes élet egy cél felé törekszik, mely nem ismer lenézést, személyválogatást, számkivetést. Ez a cél: megtalálni a világrend összhangját, öntudatosan azonosítani érdekeinket a családdal, a faluval, a nemzettel, a világgal; létre kell hozni a teljes szeretet közösséget, melybe beletartozzék minden nemzet erősekkel, gyöngékkkel, öregekkel, gyermekekkel, munkaképesekkel, és munkaképtelennel egyaránt.“

Az 1900-as évek elején századunk nagy embere, Schweitzer Albert fogalmazta újra az élet tiszteletének erkölcsi parancsát. Egész élete, mint orvos, teológus, orgonaművész és lelkész, ennek a betöltése volt. Az ember szolgálatában 1913-ban kezdte meg orvosi munkáját Lambarene-ben, az afrikai Gabonban. Gyógyított, nevelt, tanította az élet tiszteletét és

hirdette a lélek egészségének forrásaként Jézus evangéliumát. Emberszolgálatának elismeréséül 1952-ben megkapta a Béke Nobel-díjat. E nagy kitüntetés átvételekor mondott beszédében elítélt mindent, ami az élet ellen való, legfőként a háborút. 1962-ben üzenetet küldött a Helszinki Béke Világkongresszushoz: „A teljes leszerelést mielőbb létre kell hozni; és ha ez a reményünk valóra válik, hajnalpírja lesz a korszaknak, melyre az emberiség áhítozik.“ 1965-ben hunyt el az emberi élet e nagy tisztelője, de testamentumként hátrahagyta a világnak: „Hiszek az igazságban és a szeretetben, és ezen az alapon hiszek az emberiség jövőjében. Minden jó, ami az emberi élet szolgálatában áll, és minden rossz, ami az emberi életet megkárosítja, vagy meg akarja semmisíteni.“

Az élet tisztelete az emberiség békés és biztonságos jövőjének, szüntelen fejlődésének feltétele. Erre figyelmeztet a szentírás tanítása: „... az életet és a halált adtam előtökbe... válaszld azért az életet, hogy élhess mind te, mind a te magod“. Válasszuk az életet, mert ez az Isten akarata! Amen.

KOVÁCS ISTVÁN

KERESNI KELL AZ EMBERT

Péld 28,12/c

Diogenészről, a görög bölcsről jegyezték fel, hogy egy alkalommal égő lámpással a kezében rohangált Athén utcáin, s fényes nappal minden járókelőnek az arcába világított. Amikor valaki megkérdezte tőle, miért teszi ezt, így válaszolt: Keresem az embert! a korabeli athéni embereket minden bizonnal mélyen lesújtotta a tudat, hogy a filozófusnak ilyen rossz véleménye van róluk: hiába keresi, lámpással sem találja közöttük az igaz embert.

Megmosolyoghatjuk az ókori bölcs kemény ítéletet hordozó, és mégis naiv ötletét, de el kell ismerjünk, hogy emberkereső törekvésével, szándékával nem csak egyet érzünk, hanem egyek is vagyunk. Ha nem is égő lámpással a kezünkben: mi is mindenkor az igazi embert keressük. Mondhatni, egész életünk emberkereséssel telik el. Az igaz embert keresi a magának példaképet formáló ifjú a felnőttek között; ezt keresi a férfi a nőben és a nő a férfiban, a barát a barátban, de még a rokon is a rokonban, mert még a vérségi kapcsolatok sem érnek semmit igaz emberség nélkül. Olyannyira rá vagyunk utalva, hogy nélküle nem élhetünk teljes életet. Ezért keressük mindenkor és mindenhol, minden embertársban, akivel csak összehoz az élet, az eszményeinkben élő, igaz embert! De kicsoda tulajdonképpen az ember, akire olyannyira szükségünk van, hogy az élet minden helyzetében őt keressük, hogy életünk maga is állandó emberkeresésben telik el?

Hogy ki az ember? A teremtés koronája, akit Isten a saját képére és hasonlóságára formált, hogy teremtményén kirajzolódjon isteni arca. Teremtői szándéka „drágábbá teszi az embert a színaranynál“ (Ézs 13,12). Maga az ember is érzi ezt a kitüntető gondoskodást és szeretetet; egy-egy